

kleinere centra en het platteland, waar geregeld samenwerken met specialisten onbekend is.

De eendrachtige samenwerking te Amsterdam tusschen de ziekenfondsgeneesheeren, georganiseerd in de vereeniging van ziekenfondsgeneesheeren, en de A. S. V., waardoor het ziekenfondswezen hier op zeer bevredigende wijze is opgelost, levert het bewijs, dat wij niet in één vereeniging behoeven te zitten om gemeenschappelijk een goed resultaat te bereiken, terwijl alles zonder medewerking, integendeel ondanks de tegenwerking van het hoofdbestuur is totstandgekomen.

BENJAMINS wijst ons op de verdeeling in Rusland. Wij kijken naar Engeland met zijn koloniën. Daar heeft het moederland begrepen, dat de koloniën niet in alles aan den leiband kunnen loopen. Ieder regelt daar zijn eigen belangen, terwijl men aaneengesloten strijdt voor algemeene groote beginselen.

Het stuk van collega SIKKEL is eveneens een bevestiging voor de juistheid van ons standpunt, al wil hij niet de consequentie trekken.

Nu komt het hoofdbestuur met het plan een enquête onder de specialisten te houden, welke eigenlijk onze wenschen zijn. Hiermee loopt het achter de feiten aan en wil speculeeren op den geest, die BENJAMINS bezielt, in de hoop ons te verdeelen en onze actie te verzwakken. Wat wij wenschen, behoorde men na vier jaren onderhandeling te weten en weet men ook. Deze voorgewende onnoozelheid is inderdaad verbluffend.

Wij hopen van harte, dat het overgrootste deel, liefst alle specialisten in ons land, met ons mee zullen gaan, en zeker zal het niet aan ons liggen, door welwillende samenwerking in de toekomst zooveel mogelijk te bereiken in het belang der volksgezondheid en de ontwikkeling van den geneeskundigen stand.

Amsterdam,
18 Juni 1918.

C. H. GANTVOORT.
J. LEOPOLD SIEMENS.

DE GENEESHEEREN EN DE MILITAIRE AUTORITEITEN.

I.

Indien het door collega METZLAR genoemde geval in het *Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde* d.d. 8 Juni l.l. doet op het contrôlebezoek bij het broertje van den miliciensoldaat W. G. B. in de Beemte te Apeldoorn op 1 Juni l.l., is de toedracht van het geval anders dan collega METZLAR het voorstelt.

Er is hier alleen sprake van het door den vader niet in mij zien „een officier van gezondheid” (dokter), en het door mij — verkeerende in de meening, dat de vader wist, dat ik een officier van gezondheid was — nalaten mee te deelen, dat ik in die functie kwam. Het heele verloop van het geval — wat ik zoo noodig wel wil beschrijven — is van dien aard, dat het m. i. ongepast is om dat aan te grijpen om zijn gal uit te storten over de contrôle's, die door officieren van gezondheid gedaan moeten worden.

Dit wat het bijzondere betreft. Nu het meer algemeene. Blijkens het ingezonden stuk is collega METZLAR niet op de hoogte van de contrôle-bezoeken (wat mij verwondert). Deze zijn ingesteld, omdat er in Nederland geneesheeren zijn, wier verklaringen niet door den beugel konden en kunnen; die in hun verklaringen rekening hielden en houden met hun patiënten en met zich zelf, maar niet met den militairen dienst. Ook zijn er wel niet-geneesheeren geweest, die valsche berichten aan commandanten zonden, om militairen te laten overkomen. Door een geneesheer, die het noodig acht, dat een militair wegens ziekte van nabestaanden overkomt, behoeft dit volstrekt niet telegrafisch te gebeuren. Een schriftelijke verklaring van den huisarts met handteekening, gelegaliseerd door den burgemeester, bereikt hetzelfde. Het telegrafisch laten overkomen is alleen ten bate van de betrokkenen.

Om verschillende redenen — o. a. het karakter van de contrôle — kan het contrôlebezoek niet vooraf aangekondigd worden. Voorts kan (moet) ieder militair, die wegens ziekte van nabestaanden met verlof gaat, weten, dat het ziektegeval gecontrôleerd zal worden. Uitvoering van het door collega METZLAR in de slotalinea aangekondigde

plan kan alleen onaangenaamheden en moeilijkheden aan de nabestaanden en aan hem, voor wien verlof aangevraagd wordt, veroorzaken.

Zutphen,
13 Juni 1918.

J. JANZEN,
tijd. off. v. gez.

II.

Aan collega METLLAR wil ik het volgende opmerken:

a. Het aankondigen van contrôlebezoeken is practisch onuitvoerbaar en bovendien overbodig, aangezien iedere militair, die wegens eigen ziekte of ziekte van een familielid van verlof achterblijft of verlof krijgt, weet, dat het ziektegeval door een officier van gezondheid gecontroleerd zal worden (aanschrijving opperbevelhebber dd. 2 Sept. 1915 A n°. 3068 2de en 3de alinea). De betrokken militair kan zijn familieleden dus op dat bezoek voorbereiden. Trouwens mijn ervaring, die over meer dan 1200 contrôles loopt, leert mij, dat men steeds drommels goed wist, wie ik was en wat ik kwam doen.

b. De raad, dien collega METZLAR geeft, om aan den controleerenden officier van gezondheid den toegang tot den niet-militairen zieke te doen ontzeggen, heeft voor den betrokken militair zeer bedenkelijke gevolgen, aangezien de ziekte dan niet als geldige reden voor het verlof wordt beschouwd en het verlof dus niet wordt verleend c. q. wordt ingetrokken (aanschrijving opperbevelhebber 26 Juni 1915 A n°. 1949 3de alinea).

c. Wanneer collega METZLAR mocht meenen, dat in een bepaald geval een officier van gezondheid zich aan persoonlijk ontactvol optreden heeft schuldig gemaakt (wat mij echter in de besproken aangelegenheid volstrekt niet het geval lijkt), dan behoort een klacht daarover thuis bij den inspecteur van den geneeskundigen dienst en niet in dit *Tijdschrift*.

Aan collega NICOLAÏ wil ik opmerken:

a. Ruggespraak houden met den betrokken arts is zeker aan te bevelen, doch alleen uitvoerbaar voor wie af en toe eens een enkele contrôle te verrichten heeft. Wie dagelijks ettelijke contrôlebezoeken ten plattelande heeft af te leggen en met de allertreurigste trein- en tramverbindingen heeft rekening te houden, zal dit meestentijds niet kunnen doen.

b. De opmerking van collega NICOLAÏ: wij komen als *dokter*, dus staan wij op een zeer humaan standpunt, is mij niet recht duidelijk. Ik zou willen zeggen: bij een contrôlebezoek komen wij als *ambtenaar* en hebben wij *nauwgezet*, doch op de *meest stipte wijze*, de wettig gegeven voorschriften uit te voeren.

Alkmaar,
15 Juni 1918.

G. VAN DER REIJDEN,
officier van gezondheid 2de kl.

III.

Mijn bezwaren zijn twee in getal, doch staan met elkaar in nauw verband. Zeker zou één er van voor een deel worden opgeheven, wanneer de contrôlebezoeken werden gemaakt op de manier, waarop collega NICOLAÏ dat doet: de manier van den gentleman-dokter. Ik zeg opzettelijk „voor een deel”, omdat het een bezwaar blijft in sommige gevallen, dat den zieke (niet-militair) een door hem (haar) niet gewenscht bezoek wordt gebracht door een „vreemden” dokter.

Op de vraag van collega NICOLAÏ, of ik mij met zijn wijze van het uitoefenen der contrôlebezoeken kan vereenigen, is dus mijn antwoord, dat de manier mij voorkomt te zijn alles wat men kan verlangen, maar dat ik het betreurt, dat onze militaire collega's gedwongen worden tot het brengen dier bezoeken. Uit het opschrift van mijn stukje bleek reeds, dat m. i. de militaire autoriteiten (d. w. z. niet de militaire artsen), als er schuld is, de schuld dragen van het, naar ik meen, verkeerde contrôle-systeem.

De dokter van den militair is de officier van gezondheid, ook dan, wanneer de militair met een kort verlof thuis is. Wordt dus een „verlofganger” ziek, en komt hij in behandeling van een burgerarts, dan kan m. i. deze zich beschouwen als de